

Sammanfattning av projekt Intensifierad målformulering för enskilda skogsägare

- *Vad enskilda skogsägare lär av långsiktiga analyser för sin skogsfastighet*

Erik Wilhelmsson, Skoglig resurshushållning vid SLU, i samarbete med Staffan Jacobsson och Johan Sonesson, Skogforsk

Även enskilda skogsägare kan numera göra långsiktiga analyser av sina skogsfastigheter och anpassa avverkningsstrategin och annan skogsskötsel under sin innehavstid till sitt unika mål och skogstillstånd, samt även se effekterna för kommande ägare (i många fall barn och barnbarn). Heureka PlanVis möjliggör analyser för 100 år eller längre. PlanVis söker fram den skogsskötsel som ger bäst måluppfyllnad utifrån såväl aktuellt skogstillstånd som de mål ägaren har satt upp. Med sådana analyser kan man säkerställa att skogsbruket bedrivs på ett effektivt och uthålligt sätt.

I denna studie har fjorton skogsägare med minst 100 hektar produktiv skogsmark medverkat i analyser av deras skogsfastigheter. Skogsägarna har intervjuats enskilt om sina mål, fastigheterna har analyserats, ägarna har informerats om resultaten och lämnat synpunkter om hur de vill att dessa ska förändras, och stegvis har ytterligare analyser gjorts. Syftet har varit att studera om och hur skogsägarna kan skärpa formuleringen av sina mål, men också vad skogsägare lär sig av sådana analyser.

Skogsägarnas spontana mål *före* analyserna är genomgående att virkesproduktionen ska fortgå med avverkningar och skogsvårdsåtgärder, dvs ekonomisk avkastning är en viktig del av målet, men kombineras ofta även andra nyttor som glädjen med att äga och bruka skog, miljön i vid mening, samt övriga nyttor. Hälften ville främst ha inkomst och hälften värdeökning på fastigheten, hälften vill ha någorlunda jämn inkomst över tiden medan övriga accepterar ojämnheter. Skogsägarna uppgav på förhand räntekrav på mellan 1.3 – 3.5 %, i genomsnitt 2.33 %.

Efter analysen preciserade elva sitt räntekrav eller krav på nettointäkt över tiden, varav fem både på nettointäkten och räntekravet, fyra enbart på nettointäkten över tiden, och två enbart på räntekravet. Några har mål för skogstillståndet med fokus på hög tillväxt eller ökat virkesförråd, och en har ökad lövträdsandel som miljövariabel. En formulerade två mycket olika mål för vidare övervägande beroende på fortsatt ägande eller försäljning av fastigheten, och en ville diskutera med sin ekonomirådgivare. Två ändrade inte målet. Sju skogsägare angav räntekrav mellan 1.75 – 3 %, i genomsnitt 2.36 %. Spridningen i räntekravet är lägre efter analyserna än före.

Skogsägarna ställde under samtalen relevanta frågor om skogsskötsel. Slutsatsen är att strategiska analyser ger en mycket god grund för inläring och överväganden om hur skogsbruket ska bedrivas eftersom de stora dragen i skogsskötseln tydliggörs; frågorna kopplas till en övergripande strategisk frågeställning och effekterna visas specifikt för skogsägarens fastighet.

Vi fann följande samtalsstruktur lämplig: Skogsägaren berättar om sig och sitt skogsägande, och ges en mycket kort introduktion till beslutsstödsystemet. Resultatdiagrammen förklaras, med början i variabler som är bekanta för skogsägaren. Anpassa samtalet till skogsägaren. Beräkningsresultat utifrån exempel på olika mål underlättar förståelsen av sambandet mellan mål, skogstillstånd i utgångsläget, skogsbruksåtgärder och deras konsekvenser. Skogsägaren kan jämföra resultaten med sina egna erfarenheter, och ställa frågor om skogsbruks- och naturvårdsåtgärder. De ägarspecifika analyserna ger en mycket god grund för inläring och nya tankar om skogsbruk; om produktionskapacitet, avverkningsstrategier, gödning, gallring, skogsvård, och de värden skogsägaren förvaltar. Beståndsskötselåtgärder de närmsta åren blir mycket intressant, dvs var är det optimalt att åtgärda, med vilka ingrepp och när under de kommande 10-20 åren. Skogsägarna säger att samtalen och analyserna varit givande, och några är direkt entusiastiska.

Erik Wilhelmsson

Inst f skoglig resurshushållning, SLU, 901 83 Umeå, erik.wilhelmsson@slu.se, 090-7868340